

EL

MAGAZÍN

Núm. 354

Divendres, 8 de novembre de 2024

ECONOMIA ■

La banca tanca el tercer trimestre de l'any amb uns beneficis de rècord

MÚSICA ■

Adeu al grup de rap combatiu Lágrimas de Sangre

ALBERT LLIMÓS

FRANCESC SERÉS

"No hi ha un únic model de persona que fuig d'una guerra"

ENTREVISTA

FRANCESC
SERÉS

“Em costa recordar un moment de la història contemporània on, de prop o de lluny, no hi hagi hagut una guerra”

Francesc Serés (Saidí, 1972) parla d'Europa i de les guerres en el seu últim llibre. 'El món interior' (Ed. Proa) arrenca quan l'autor se'n va a viure a Berlín i es troba, sense haver-ho pensat, ajudant gent que fuig de la invasió d'Ucraïna. A Alemanya, és impossible no topar-se amb el seu passat fosc del segle XX. I ell ve d'una terra, a tocar de l'Ebre, que va ser també front de guerra. Tres moments, tres llocs, tres conflictes que retraten un continent convuls.

Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Albert Llimós

Vostè parla de guerres, en aquest llibre. No té la sensació que l'ombra dels conflictes bèl·lics és molt present en l'actualitat, precisament?

Tant de bo no calgués. No sé si és una qüestió de proximitat, perquè ens han passat coses molt més a prop (Orient Pròxim, Ucraïna...) i ens arriba de manera molt més directa. A mi em costa de recordar un moment de la història contemporània en què no n'hi hagi hagut una, de més a prop o més lluny. Llatinoamèrica, per exemple, amb les seves opressions i revoltes, Àsia amb l'Iran i l'Iraq, o l'Afganistan. Els conflictes de l'Àfrica, dels quals no ens arriba gairebé res però que són permanents...

“Encara no ha acabat una guerra que ja en comença una altra”, diu cap al final.

Sí, perquè el llibre el vaig acabar cap a finals de tardor de l'any passat. I el dia 7 d'octubre de 2023 havia quedat en estat de xoc. Què acaba de passar?, em preguntava. O millor dit, què acaba de començar? I és d'aquells conflictes enquistats que no té fi. Durant un temps en què vaig estar fent articles d'opinió, no vaig escriure mai sobre el conflicte d'Israel i Palestina, em veig desbordat per la complexitat que té. De totes maneres, el llibre conté un bri d'esperança: hi ha altres llocs en què hi ha hagut guerres i ara estan en pau, ni que sigui una pau relativa o temporal.

No tindriem aquesta conversa si vostè, a principis de 2022, no hagués marxat de Catalunya per anar-se'n a viure a Berlín.

Suposo que quan mous la teva vida, es mouen la resta de coses. En un moment del llibre dic que anar

“Pots tenir Rússia com a enemic però pots tenir un rus que t’ajudi. En situacions com la que vam viure hi veus una paleta de colors tan gran com la naturalesa humana”

a viure a l'estranger era una de les coses que tenia pendents a la vida, una experiència que sempre pensava que m'agradaria. I quan a la meua dona li van donar una beca per treballar a Berlín entre la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Humboldt, vaig pensar que era el moment. Ho vaig deixar tot, i ens en vam anar.

La seva vida nòmada, l'havia menat a Catalunya de Saidí a la Garrotxa, per exemple. Després va ser a Berlín, en l'època d'escriptura del llibre, i actualment, a Àustria, a Graz.

Ara som a Àustria, sí. Jo sempre havia viscut aquí, i la meua dona, que és russa, s'hi havia adaptat. Però pensava que també podria fer com ella, i estic molt content d'haver-ho provat.

Arriba a Berlín, i gairebé sense temps de desfer les maletes, esclata la guerra d'Ucraïna. Com ha dit, ella és russa però amb una extensa xarxa de relacions que s'escampa pels dos països. I d'una manera gairebé espontània, van sentir la necessitat d'ajudar la gent que començava a arribar a Alemanya fugint del conflicte.

Penso que si hagués estat un altre conflicte, si hagués estat entre França i Espanya i ens haguéssim trobat a Berlín, hauríem fet el mateix, com a parella. Perquè sents el país seu com una part teua, malgrat totes les contradiccions. I sí, ella estava en tots els canals de Telegram, anàvem veient que hi havia una mena d'ona expansiva que estava arribant. Ens canviem de pis, i just al mateix carrer s'obre un hotel per a refugiats. Ens vam oferir per ajudar (suposo que tots hauríem tingut la mateixa reacció) i vam estar treballant allà mesos, però si ho explico en el llibre és perquè té un sentit literari, no per posar-nos com un exemple de virtuts.

Va sorgir d'una manera molt espontània.

És que som família, no? Família, amics, coneguts... perquè parlen la mateixa llengua.

Era un antic establiment hostaler, tancat, que es va reobrir per als refugiats. Gent molt diversa, tal com els descriu.

No hi ha un únic model de persona que fugís d'una guerra. Hi havia gent d'Ucraïna, és clar, però també gent que havia vingut de Síria, de l'Iraq, de l'Afganistan, i que ja havien arribat a Ucraïna fugint de les seves guerres, es van trobar amb una altra i van intentar sortir-ne, evidentment. Nosaltres ens pensem que aquesta gent només ve aquí, però això passa arreu del món. En aquell moment, recordi que ja es va parlar de problemes en la frontera de Polònia: hi posaven traves perquè no tots els que arribaven eren ucraïnesos.

Ens l'imaginem allà, sense parlar alemany... però amb habilitats. Li tocava arreglar un rentavaixelles que sempre s'espatllava.

Llavors en sabia molt poc, d'alemany. Però com que hi passava més hores que els altres, allà, tenia més coneixement de com anaven les màquines, i aquesta la sabia desmuntar i refer-la. A més, aquell hotel portava un any i mig tancat per la covid i tot s'havia de tornar a posar en marxa. És una anècdota, però serveix d'exemple per explicar que quan passa

“Quan vaig fer la reforma de la casa familiar de Saidí vam trobar tres granades de la Guerra Civil, protegides i actives. Havíem viscut amb allò a sobre tota la nostra vida!”

una guerra no hi ha res planificat: si ho fos, ja no seria una catàstrofe. T'arribava gent, i cada dia més gent, i de l'ONG que gestionava aquest hotel només hi havia una persona, que anava molt de bòlit. Entre tots vam fer una mena d'equip, i això va estar molt bé.

Explica que arribava a casa cansat, però prenia notes. Vostè intuïa que darrere d'aquesta experiència hi havia el germen d'una obra literària?

No, en aquell moment no. Però jo prenc notes cada dia, no porto un diari però sí que vaig apuntant... deu ser perquè em comença a fallar la memòria! I els fets fonamentals els has d'escriure perquè la memòria traeix molt. Et penses que vas estar un dia allà, i era un altre dia, que aquell que vas conèixer era d'Algèria i era de Mali... els detalls serveixen com a ancoratge. Amb el mòbil és molt fàcil, pots portar un diari de forma quasi involuntària.

Veure com la xarxa d'amistats de la seva dona es va teixint i desteixint, d'un lloc a l'altre d'Europa, és summament interessant. El fil es manté, encara que estiguin en una diàspora.

És una diàspora. I amb molta diversitat. Hi ha gent que és de la part russòfona d'Ucraïna, però que no està d'acord amb la guerra i que ha migrat. Gent de Rússia que fugí esparverada del que ha fet el seu país. I ucraïnesos que tampoc són partidaris del seu govern. Igual com ens passaria a Catalunya o a cada país, però amb un tall tan net com és el d'una guerra. La xarxa d'amistats es reconfigura contínuament perquè les experiències també et canvien: tu pots tenir Rússia com a enemic, però pots tenir un rus que t'ajudi. O gent que ha canviat d'idioma voluntàriament, russòfons que han après l'ucraïnès per distanciar-se dels seus. Hi ha una paleta tan gran

com la naturalesa humana.

Vivia a Alemanya, una nació que té un passat dens i amb el qual vostè toparà, quasi sense voler, quan li va caure a les mans un àlbum fotogràfic. Anys 30, una família alemanya que s'està fent una casa i ho va documentant... com s'ho va trobar?

No era una afició que tingués abans d'anar allà, ni va ser part del projecte literari prèviament pensat: ara vull explicar això i buscaré aquests documents. Va ser una sorpresa trobar-m'ho. Veníem de dos anys de covid, molta gent ha abandonat la ciutat i ha buidat pisos, altres que s'han mort... i no hi ha ni col·leccionistes ni brocanters, ni tampoc turistes. Ningú dels que compra coses en els mercats d'antiguitats. Tot es ven a internet, i a preus baixos perquè el mercat està saturat. I em trobo amb aquest àlbum... quina quantitat d'informació personal, i a un preu baratíssim! Hi ha dues persones grans, que s'estan construint una casa fora de la ciutat, i documenten fins al darrer detall el procés. Alemanya, l'any 1930. Igual que vaig fer jo amb la reforma de la casa de la meua àvia, a Saidí.

L'àlbum venia amb sorpresa, però...

Sí. Quan el vaig tenir a casa, vaig veure les fotos que no havien posat a l'anunci per internet. A la meitat de l'àlbum arriben a coronar la teulada de la casa, i es fa una festa igual que aquí. Es posa la bandera, i és una bandera nazi. I quan s'acaba l'edifici, i quan és l'aniversari de Hitler, la creu gammada. Em va sobtar. No perquè no ho pogués preveure, però tenir el document allà, a casa meua... En aquell moment no ho vaig pensar perquè encara estava acabant el meu llibre anterior, *La mentida més bonica*. Però allà va començar a fermentar tot. La primera pota d'*El món interior* és la guerra d'Ucraïna, i la segona és aquesta.

La tercera l'anem a buscar al seu poble, a Saidí. En les obres que m'explicava de la casa familiar, també hi va trobar testimonis d'un conflicte, de la Guerra Civil.

El meu pare i la meua mare van canviar la teulada, jo vaig fer la reforma dels interiors. I vam trobar tres granades de la Guerra Civil, entatxonades en un lloc. Protegides... i actives! Havíem viscut amb allò a sobre tota la nostra vida. Em va venir al cap la comparació entre aquelles banderes nazis, que no deixaven de ser un bomba mental, i les granades, una bomba real. I vaig poder establir aquesta relació: és un contínuum de guerres. La Guerra Civil, on també hi havia els alemanys involucrats, i en certa forma els russos: l'aviació de la Legió Condor, els agents que enviava Stalin... Aquesta triangulació va començar a generar coses: a través de documents com l'àlbum en un cas, a través dels escriptors que havien parlat del front de l'Aragó en un altre i, en el present, a través de les nostres amistats en el present. És el nostre temps solidificat en forma de llibre.

“Una història europea”, com diu en el subtítol.

És que és així, i la gràcia per a mi és que no he hagut de variar molt el focus respecte a com ho està fent en els llibres anteriors: què veig, què està passant, com em documento i com ho transmeto, com ho explico als altres. Una història del gran món, la puc construir amb aquests elements.

Torna al registre de no ficció que havia treballat en llibres com *La pell de la frontera* o *La matèria primera*. Literatura, però partint de l'experiència personal.

Cròniques, entrevistes, reportatges si vol dir-ne així. Un relat amb una distància variable. Vaig parlar de la immigració al Baix Cinca i el Baix Segrià des del punt de vista sincrònic i diacrònic, vaig parlar del món del treball abans de la crisi, i ara, del que ens està passant aquí: hi ha uns documents que jo vaig recollint, unes experiències a través de la meua dona i, finalment, la memòria familiar de la qual em faig dipositari. I tot plegat em permet parlar de què ha estat la guerra per a nosaltres, de com ens relacionem amb la història, de què significa ser europeus... m'anava fent les preguntes i em trobava amb l'escenari idoni per formular-les.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

La DANA

Els fenòmens meteorològics són, per definició, imprevisibles i en les seves manifestacions extremes poden ser incontrolables. Això ha estat sempre així, encara que sembla que ho haguem oblidat. La història de la humanitat ha estat un continu mirar al cel per tal d'intuir el temps que farà, un tema gens menor. En temps de ciència, la meteorologia ha avançat molt com a tal. Disposa de molt coneixement acumulat per l'experiència i també de tecnologia molt sofisticada, dista, però, de ser una ciència exacta. El passat tampoc és gaire referència quan el canvi climàtic ha comportat l'augment de comportaments i fenòmens extrems. I no estem ni estarem preparats del tot ni materialment ni mentalment per assumir-ho. No hi ha garanties que allò excepcional o poc probable no acabi per passar. El que és tràgic, per més que ho minimitzem, pot acabar per donar-se. Si en el passat els humans veien en els grans desastres que provocava la naturalesa una expressió de la fúria dels deus, ara culpem a l'Estat o bé a la política de la qual habitualment malparlem. Certament que moltes vegades la gestió pública no és la millor possible o bé que els recursos disponibles per fer front a contingències no són els suficients. Però, ho analitzem quan votem? Per què abonem la reducció d'impostos i després aspirem que l'Estat estigui a punt per a tot? Si apostem per algú que diu destinar els diners de les emergències a festes taurines, no som una mica responsables que després no estiguem preparats? Com deia algú amb molta ironia, caldria pensar abans de votar, que aquest és un acte eminentment

polític més que no pas festiu.

La desgràcia de la DANA ha provocat que emergissin multituds d'experts sobre el que calia fer i no s'ha fet. "Jo ho arreglaria." A les xarxes, el *cunyadisme* s'ha imposat coma actitud dominant, amb relats molt dirigits des de les posicions antipolítiques de l'extrema dreta. La major part del que s'ha publicat, invencions per donar una sensació de desgovern i caos general, que ha més aviat dificultat l'acció pública per fer front a la calamitat que s'acabava de produir. És molt probable que, i no se sap perquè, les alarmes no es possessin en marxa quan ho havien de fer. Temps hi haurà per avaluar-ho i corregir allò mal fet i, si cal, demanar responsabilitats. Provocar una mena d'aixecament popular a partir de

Ningú parla de l'urbanisme homicida que s'ha practicat en unes terres donades a l'especulació

rumors, falsedats i mitges veritats només ha comportat més patiment als afectats i problemes per afrontar-ho. La idea que "això ho arregla el poble" pot sonar molt èpica, però ni és cert ni serveix de res. València no necessitava gent amb escombres, la majoria dels quals feien nosa, sinó grues, bulldozers, camions i professionals especialitzats militars o civils, que buidessin els carrers de tota mena de trastos pesants. Només després es podria afrontar el tema del fang i la neteja. Calia prioritzar trobar víctimes i desapareguts, però en res ajudava el tremendisme interessat sobre els milers d'ofegats que, deien, hi havia d'haver als aparcaments

soterrats, i no eren tals.

Resulta curiós que, posats a demanar responsabilitats, gairebé ningú parli de l'urbanisme homicida practicat per, diguem els darrers setanta anys, en unes terres donades a l'especulació pel caciquisme i la dreta més rànica. Encimentar aiguamolls i torrenteres no és mai una bona idea. Quan plou, plou. Les canalitzacions no solen resultar suficients quan el que cau és extrem. En el cas valencià, haver convertit en col·lectors asfaltats i en grans pendents els cinquanta quilòmetres que separen la zona muntanyosa del perfil marítim ja es veu que pot acabar malament. I de tant en tant, ho fa. No com ara, però són molts els aiguats patits per la zona els mesos d'octubre. L'aigua caiguda no és digerible per uns camps que ja no són tals. Els cabals i els onatges que es creen són mortals. Aquest urbanisme es va decidir i es continua fent com a resultat de polítiques "constructivistes" que alguna gent vota com si no hi hagués un demà, pensant que s'obtindrà alguna engruna de la riquesa que se'n derivi. Fals creixement econòmic. A Catalunya, això passa molt al Maresme. La sort és que les rierades aquí provenen només de quatre o cinc quilòmetres endins i no poden generar tal nivell de destrucció.

Cada vegada més, l'extrema dreta i la ignorància –potser és redundant– són els qui estableixen el relat de les coses. La lògica de les xarxes socials de veure qui la diu més grossa, enredar i simplificar temes complexos els va molt bé. No hauríem de ser tan crèduls. Potser seria bo que en lloc de mirar tan sovint el Twitter, tornéssim a mirar el cel. No sé si aprendríem a llegir el temps, però resulta més poètic i ben segur que fa menys mal.

bateguen per al cas.

L'escenari de la nova tristesa és, posem per cas, la franja baixa de la finestra del dormitori, que dona a l'avinguda inopinadament deserta, els plàtans brostant la fulla verda que no vas ser a temps d'apreciar, i tu que t'ho mires assegut, mentre tothom feineja per casa. Tement aixecar-te i no saber què fer, incapaç d'avançar-te al que volen de tu. L'infern són els altres. És temptador anhelar una vida en soledat, sense haver de retre comptes d'afectes i deures a ningú, fins que t'adones de l'abisme insuportable que suposaria. No hi ha tria encertada, doncs, davant la realitat i l'alternativa, cosa que et posa encara més trist.

Cal intentar injectar a la tristesa esforçades dosis de raonament. Reflexionar-hi. Refredar-la per extreure'n una mostra com una pedra i mirar-la des d'allà. Reconèixer-ne la textura punxant de la por, fer-ne literatura, superar-la i volar. Que seria com dir transcendir-la i aprendre a viure amb l'entusiasme i la valentia a què estem obligats, malgrat tot.

Eduard Roure

BADLANDS

Malenconia o tristesa

Qui no ha tingut la malenconia de companya intermitent o, en alguns casos malaurats, fins i tot constant. Donem tombs a la malenconia perquè, en alguns moments dels dies en què, pels motius que siguin, ens sentim reclosos, estranyats, envoltats de contingències, ens sembla viure-la com un sentiment redimensionat, que es grata a si mateix i en fa supurar un líquid anguniós. Ens avisa que la malenconia és alguna cosa més a banda del que hem descobert altres vegades, o encara pitjor, ens adverteix que hem descobert un estadi superior a la malenconia.

El lloc on viu, en la seva forma pura, la paraula més simple i primigènia que és la tristesa. La malenconia vesteix, és una postura falaguera. Motiu vague, causa no definida. Una pena per l'existència en si. I llavors et poses nostàlgic o obscur o escriptor, més acordat tot plegat si

la tarda amenaça pluja. La malenconia és un mirall en cambres fosques que, malgrat tot, et retorna una imatge afavorida. Però si agafes la pena genèrica i simple, si abrades la tristesa, que és una paraula pobra i nua i poc llastada per la literatura pretensiosa i les cançons afectades, si l'aculls de veritat, resulta que voldries allunyar-la a puntades de peu rabioses perquè és seca i desagradada, i el mirall on t'emmarca no té res d'afavoridor. En qualsevol cas, no tenim consciència que fins ara la malenconia ens hagi fet cap mal, però la tristesa sí que en fa. Ja no parlem més de malenconia. O de melangia, que sona més eufònic i dolç –com una boirina, o com el vol d'una oreneta, "així t'escau la melangia / tan dolçament", diu Màrius Torres en una cançó a Mahalta: qui qüestionaria que aquí no és una benedicció–. Ens plauen els versos de la melangia, però de vegades ja no

LLIBRES

NOTES DE LECTURA

Jordi Corominas

El gólem i la intel·ligència artificial

Com conviurem amb la intel·ligència artificial? Quina és la seva naturalesa? Què significa el projecte transhumanista de millorar el nostre organisme fins a convertir-nos en una espècie superior? El llibre de Joan Albert Vicens *Sobre Gólems, intel·ligències artificials y transhumanos* (Ed. Milenio, 2024) il·lumina aquests assumptes complexos i decisius per a la civilització humana.

Cal destacar que Vicens aprofundeixi en el mite jueu del gólem. Els gólems eren gegants hominoides creats per rabins que els convertien en servents de les seves comunitats, fins que perdien el control sobre ells i els havien de destruir. Vicens els compara amb la IA, que s'autonomitza cada dia més i també es pot escapar del control humà.

Sobre la IA, Vicens ens mostra que, de moment, les seves múltiples capacitats no arriben a fregar el més propi de la intel·ligència de l'ésser humà de carn i ossos: sentir la realitat, emocionar-se, viure la vida i sentir-se vius, l'autoconsciència, els sentiments, el patiment, la malaltia, l'estima del que és inútil, l'èxtasi davant la bellesa i el dolor davant les pèrdues d'éssers estimats.

La substitució és el principal leit-motiv de l'abordatge de la IA a *Sobre gólems...* Se'ns fa veure que la IA es va apoderant de les nostres capacitats esdevenint un contrapoder que ens va substituint en molts terrenys. La IA ens brinda serveis fabulosos, però

relega l'ésser humà a un paper secundari en nom del progrés i l'eficiència, al servei del sistema politicoeconòmic tecno-liberal que la impulsa.

Sobre el transhumanisme com a projecte de millorament humà mitjançant tecnologies aplicades a l'organisme, el llibre precisa molt bé en què consisteix i els seus diferents corrents i propostes, i ens planteja la pregunta d'on és el límit de la manipulació de la nostra naturalesa.

En definitiva, hem d'apostar per la salvació per la ciència i la tecnologia, com a evangelis d'una nova religió? Hi ha una dreuera tecnològica cap al benestar, la felicitat i la justícia social? Vicens ens obliga a repensar a l'alçada del nostre temps què significa ser humà i què volem per al nostre futur com a espècie.

Més que triar entre el tecno-optimisme i el tecno-pessimisme, cal optar per la deliberació social i multidisciplinària al voltant de la IA i el transhumanisme. La direcció del desenvolupament tecnològic no pot quedar només en mans dels poderosos, els tecnòlegs o les grans empreses.

La deliberació des de la prudència i un humanisme radical com a divisa de vida defineixen el caràcter i els valors de Vicens que amaren tot el llibre, una obra que llegirem com un cant a la vida humana, assumint les seves fragilitats, imperfeccions i finitud.

SOBRE GÓLEMS, INTEL·LIGÈNCIES ARTIFICIALS I TRANSHUMANS

Autor: Joan Albert Vicens
Editorial: Mil·lenni
Pàgines: 240

NOVETATS EDITORIALS

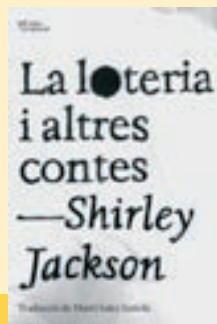
'Els somnis i els atzars'
Marguerite Yourcenar
LaBreu Ed.

Què passa pel cap d'un autor en el moment més íntim, el dels somnis? Yourcenar, una de les grans escriptores del segle XX, els va utilitzar com a material literari. Però no només fent-ne una transcripció sinó *completant-los*. "El dorment reuneix imatges com el poeta reuneix paraules", deia l'autora. D'aquí en va sortir aquest llibre, que ara arriba en català traduït per Montserrat Gallart.

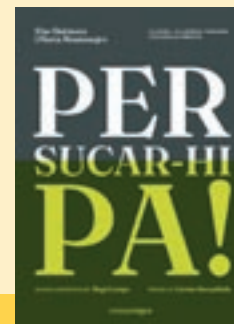
'Els crims de la mel'
Pep Coll
Proa

Com és habitual en ell, Pep Coll pren la realitat del Pallars com a punt de partida per a una de les seves novel·les. Ara és un crim que va ocórrer l'any 1853: en un bosc, dos homes són assaltats a trets. Un d'ells mor i l'altre fuig. Unes hores després, un innocent es declara culpable. Però segueixen els crims. I en el rerefons, el sord enfrontament entre pagesos arrelats i gitanos errants.

'La loteria i altres contes'
Shirley Jackson
L'Altra Ed.

Quan es va publicar a la revista *The New Yorker* l'any 1948 el conte que encapçala aquest recull va crear tota una revolució. La seva crítica a la societat de l'Amèrica profunda va resultar massa dura en un país orgullós del moment que vivia. Tots els relats estan travessats per la narrativa sobre l'horror insospitat que s'amaga a dins de cada casa, de cada família, de cada persona.

'Per sucari-hi pa'
Ll. Quintana / M. Montenegro
Comanegra

"Qui no té un all té una ceba; gallina vella fa bon caldo; remenar les cireres; ser un tros de pa; fer el préssec...". La llengua catalana està plena d'expressions que denoten la nostra especial relació amb la cuina i el menjar. El cuiner Lluç Quintana i la il·lustradora Marta Montenegro uneixen els seus esforços per recollir-les i recordar-nos-les. Amb pròleg de Carme Ruscalleda.

'Un cel ple d'estrelles'
Carme Martí
La Campana

S'acosta l'Advent, temps dels calendaris que ens van marcant el temps previ a Nadal. Però aquest és diferent dels altres: la seva autora –coneguda pels seus treballs en memòria històrica– ens obre finestres a persones de diferents edats i a diferents indrets del món. Però el Nadal hi és present, a través de diverses formes de celebrar-lo, velles i noves, en cels de diferents indrets del món.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

354

 CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

ésAdir, el recurs lingüístic del 3Cat (II)

Una setmana més dediquem aquest espai per parlar d'una eina del 3Cat, un recurs que pot servir també al públic general, no solament als lingüistes. Es tracta del web *ésAdir*, que ja vam comentar una mica divendres passat. Per als dubtes lingüístics us pot ser força útil.

Vam comentar que hi havia una secció de lèxic, molt completa, per cert, amb tot de novetats de la llengua diària. Després hi ha també l'apartat dels topònims, en el qual es llisten tant els de territoris de parla catalana com els de la resta del món. També hi consten criteris dels topònims no catalans, de les transcripcions gràfiques i de la pronunciació, a part dels gentilicis i d'altres qüestions. A "Noms propis", hi trobem antropònims (és a dir, noms de persona), entitats i personatges de ficció. Un exemple d'un personatge de ficció és el Bugs Bunny, que s'hauria de pronunciar [bágzbáni].

A l'apartat "Gramàtica" hi ha les principals novetats ortogràfiques i gramaticals de la *Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans* (2016), i també explicacions o apunts sobre fonètica, morfologia i sintaxi. A "Convencions", n'hi ha tant de gràfiques com de llenguatge. A "Doblatge" (un apartat que potser no interessa tant al públic general) hi ha alguns criteris de traducció, entre d'altres.

I finalment a "Altres llengües" tenim les orientacions generals per pronunciar els noms propis de diferents idiomes, com el neerlandès o l'eslovè (per exemple, Donny Van de Beek (futbolista neerlandès del Girona FC) s'ha de pronunciar [dòni fan de bék] i Tadej Pogacar (el famós ciclista eslovè) és pronunciat així: [tadéi pogàtxar]). És una informació molt útil per als periodistes que surten en antena, però també per als ciutadans que volen pronunciar els noms propis de manera més o menys acostada a la llengua original.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

VIURE A CATALUNYA.
APRENEM CATALÀ
des de l'anglès

LIFE IN CATALONIA.
LEARNING CATALAN
from English

Aprenem català des de l'anglès

Material didàctic del Departament de Cultura per aprendre català adreçat a persones que tenen com a llengua primera l'anglès.

Ho podeu trobar a:

EL NOU.CAT

amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

UNITAT 02: Els llocs

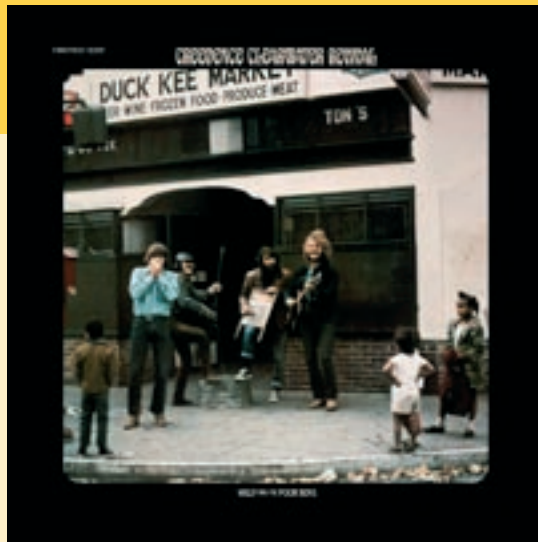
MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

**CREEDENCE
CLEARWATER REVIVAL
'Willy and the Poor Boys'**
Fantasy, 1969

Els sis discos que van gravar els Creedence Clearwater Revival en els seus cinc anys de vida han quedat com un monument del rock. Han passat més de 50 anys i els discos de la banda es poden continuar escoltant com si els haguessin gravat ahir. *Willy and the Poor Boys*, del 1969, és el quart i tan bo com els tres primers i els dos últims. La cosa comença molt bé, amb l'alegre "Down on the Corner", que va ser un gran èxit, i continua encara millor amb "It Came Out of the Sky", amb una demostració guitarrera excepcional i la poderosa veu del líder John Fogerty, guitarra solista, cantant, compositor i productor. Ell era l'ànima dels Creedence, un dels grans de tots els temps que continua en actiu. Altres temes destacats són "Don't Look Now", una mena de rockabilly espiritual, la tradicional "The Midnight Special"

i la llarga i insistent "Effigy", amb la veu de Fogerty a punt de trencar-se. I per sobre de totes, "Fortunate Son", una cançó de protesta com les dels primers temps de Bob Dylan, però amb guitarres elèctriques a tot drap. Fogerty estava enrabiat per la guerra del Vietnam, on només van a morir els nois de famílies pobres, segons la lletra de la cançó, que es va convertir en un dels himnes definitoris del moviment pacifista. De fet, en moltes de les pel·lícules sobre la guerra del Vietnam que s'han filmat a Hollywood, en un moment o altre sona "Fortunate Son".

NOTES

Adeu al grup de rap combatiu Lágrimas de Sangre

Després de 20 anys de carrera, el grup de música rap Lágrimas de Sangre ha anunciat la seva separació oficial. La banda, formada actualment per Neidos, Still Ill i Microbio al micro, Acid Lemon com a DJ i productor i Ramon Anglada a la guitarra, ha estat un referent indiscutible de l'escena alternativa no només a Catalunya sinó a tota la península i estava activa des de 2006 quan van fer els primers passos entre el Masnou (Maresme) i Barcelona a ritme de rap, hip-hop i també pinzellades de rock i reggae. Això sí, abans de plegar hi haurà gira de comiat i un EP amb quatre peces noves que es publicarà abans d'acabar l'any. Pel que fa a la gira, arrencarà durant el 2025 i de moment s'han anunciat les tres últimes dates: 26 de setembre al WiZink Center de Madrid, 8 de novembre al Cubec de Bilbao i 15 de novembre al Sant Jordi Club de Barcelona. Segur que hi sonaran peces com *Voy a celebrarlo, Cuando sale el sol, La gente o Buen viaje*, que s'han convertit en la banda sonora de diferents generacions i acumulen milions de reproduccions a les plataformes digitals. La banda, a més, ho deixarà amb dos discos de platí, dos discos d'or i el bon regust de seguir omplint sales de concerts per tota la península. Durant els últims 10 anys els maresmencs Lágrimas de Sangre han editat quatre àlbums i han recorregut la gran majoria de festivals passant de ser el grup desconegut a ser-ne al cap de cartell en moltes ocasions. L'anunci de la separació es va fer públic fa uns dies a les xarxes socials de la banda i va agafar tothom per sorpresa. De moment, però, encara queda tot el 2025 per acomiadar-se'n. Serà un adeu per sempre?

celebrarlo, Cuando sale el sol, La gente o Buen viaje, que s'han convertit en la banda sonora de diferents generacions i acumulen milions de reproduccions a les plataformes digitals.

EL TEST Martina Arqués (Sexy Lotus Subidón)

Primer instrument que vas aprendre a tocar. El violoncel. **Primer grup del qual vas formar part.** El cor de l'Escola de Música de Manlleu i després vaig cantar amb Nàïades Cor de Noies. **Primer concert en directe.** Recordo els del grup de violoncels de Manlleu. **Primer disc que et vas comprar.** Devia ser algun del Club Súper3. **Quants discos tens aproximadament?** Uf! Molts! **Salva'n tres (de discos).** Al cotxe ara mateix poso molt sobretot Julieta Venegas i Faneka. **Un concert (com a públic) per recordar.** Jacob Collier al Poble Espanyol de Barcelona.

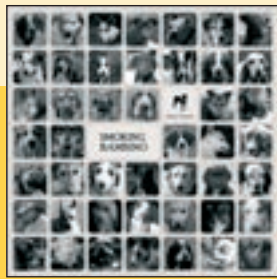
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

TARTA RELENA
'Es pregunta'

Arriba l'esperat segon disc de llarga durada del duet format per les barcelonines Marta Torrella i Helena Ros. A *Es pregunta* Tarta Relena segueix apostant per diferents idiomes (hi ha peces en català, castellà, llatí, judeoespanyol i italià) amb un so que parteix de la tradició oral de la Mediterrània però que es casa amb l'electrònica sense gaire manies ni complexos. El treball, de vocació internacional, l'ha editat un segell francès i la portada és de l'artista Katharina Schilling. En l'àmbit del folk és de *lo milloret* de l'any. Imprescindible.

SMOKING BAMBINO
'Cans d'amor'

El 2023 va aparèixer *Llampigots i bufarandes*, el primer disc en català de Smoking Bambino, un projecte de rock d'autor que havia nascut el 2008 en anglès com a *alter ego* del músic gironí Esteve Saguer. I ara arriba la segona entrega també en català amb un títol enginyós on no hi manca la *t* de cant. Bambino, amb una veu punyent i castigada, canta a la vida i ho fa amb una producció més acurada i barroca que en el seu primer treball i uns arranjaments molt més elaborats. En algun moment fins i tot recorda Adrià Puntí.

XAVI VIDAL
'Vida salvatge'

Als anys 90 Xavi Vidal era una de les cares visibles de la Gran Aventura, una interessant formació vallesana de pop-rock en català. Més tard va publicar alguns discos amb el seu company Berni Mora (primer signaven com a Vidal & Mora i més tard com a XVB) i ara pedala en solitari i ha facturat un disc madur i introspectiu amb deu cançons que agradaran als seguidors del rock d'autor de tota la vida. Tot i tenir 61 anys, Vidal es mostra pletòric i en plena forma. Ja ho diuen els savis: els vells rockers no moren mai.

SALUT

Dr. Josep Castanedo / núm. col. 11.394

Quins avantatges aporta la intel·ligència artificial en la medicina?

La intel·ligència artificial (IA) està revolucionant la medicina de moltes maneres.

ELS AVANTATGES MÉS DESTACATS

■ DIAGNÒSTIC PRECÍS I PRIMERENC

La IA pot analitzar grans quantitats de dades mèdiques i detectar patrons que podrien passar desapercebuts pels metges, cosa que permetria diagnòstics més ràpids i precisos.

■ MILLORA DE LA PRECISIÓ QUIRÚRGICA

Els sistemes robòtics controlats per IA poden realitzar cirurgies amb una precisió superior, reduint els riscos i millorant els resultats per als pacients.

■ OPTIMITZACIÓ DEL FLUX DE TREBALL

La IA pot automatitzar tasques administratives i de gestió de dades, i permetre així als professionals de la salut enfocar-se més en la cura directa dels pacients.

■ PERSONALITZACIÓ DE L'ATENCIÓ AL PACIENT

La IA pot analitzar dades individuals de pacients i proporcionar recomanacions de tractament personalitzades, i millorar així els resultats clínics.

■ MONITORATGE REMOT I CURA DE LA SALUT A LA LLAR

Dispositius electrònics i aplicacions impulsades

per IA permeten el monitoratge continu de la salut dels pacients des de les seves llars.

■ PREVENCIÓ DE MALALTIES

La IA pot identificar factors de risc i patrons de malalties, fet que ajuda en la prevenció i promoció de la salut.

■ MILLORA DE LA RECERCA MÈDICA

La IA accelera l'anàlisi de dades i la recerca, cosa que facilita el desenvolupament de nous tractaments i medicaments.

■ ANÀLISI D'IMATGES MÈDIQUES

La IA pot analitzar imatges mèdiques (radiografies, tomografies, ressonàncies magnètiques) amb una precisió superior i detectar així anomalies que podrien passar desapercebudes pels humans.

PANTALLES I BOTONS

Isaac Muntadas

The Legend of Zelda: Echoes of Wisdom

La princesa s'empodera per salvar el reialme i l'heroi

En l'imaginari dels contes populars i les llegendes, la princesa sempre és rescatada de les urpes del monstre pel valeros cavaller. A Catalunya en tenim un bon exemple amb la llegenda del Drac de Sant Jordi. A *The Legend of Zelda*, la mítica saga de Nintendo d'aventures (ben viva des del 1986), el protagonisme sempre ha recaigut sobre en Link, que presenta un perfil d'heroi clàssic. Un guerrer armat amb una espasa llegendària, un escut impenetrable i, gairebé sempre, vestit de verd. A l'últim joc de la saga, *The Legend of Zelda: Echoes of Wisdom*, les tornes s'han capgirat. Aquest cop és la princesa Zelda –sempre a l'om-

bra d'en Link tot i dur el nom de la saga– qui ha de salvar el reialme d'Hyrule del mal. La seva missió principal és tancar una sèrie d'esclertes obscures que han sortit arreu del món i que s'empassen els boscos, edificis i objectes, però també les persones. En Link i el pare de la Zelda, el rei d'Hyrule, inclosos.

Abans he dit una petita mentida. La princesa sí que va protagonitzar l'infante *The Wand of Gamelon* del 1993, una taca a l'històric que ha esborrat amb la nova entrega per Switch (a la venda des del 26 de setembre). El nou videojoc de la saga té un disseny artístic igual que *TLOZ: Link's Awakening*. És a dir, gràfics 3D en perspectiva zenital (la càmera enfoca la princesa des de l'aire) i uns colors molt vius, que delimiten els variats biomes del mapa. El gran canvi ve amb la mecànica de joc principal. La princesa no és una espadatxina com en Link i la seva arma principal és el ceptre de Tri. Aquesta vareta màgica permet fer rèpliques idèntiques d'un munt d'objectes i també dels enemics. Així doncs, combinant un parell de llits pot arribar a superar un barranc, però també pot encendre una torxa o cremar una teranyina replicant un zol flamíger (un monstre que sembla una espelma). Per vèncer als enemics tens tres opcions: llançar-los objectes, crear un enemic més fort que hi lluiti o convertir-te temporalment en en Link

Plataformes: Switch
Gènere: Aventura
Idioma textos: Castellà
Idioma veus: No en té
Format/Preu: Físic i digital: 59,99 euros
Desenvolupador i distribuïdor: Grezzo i Nintendo

per atacar amb l'espasa o l'arc. En aquest darrer cas, és una habilitat temporal que necessita carregar-se amb l'ajuda d'un mineral difícil de trobar.

Tot això és possible gràcies a la Tri, una espècie de fada que només pot veure la princesa i la gent que ha quedat atrapada al Món del Buit, on has d'entrar sovint per tancar les esclertes. A diferència dels darrers dos Zelda de món obert: *Breath of the Wild* i *The Tears of Kingdom*, en aquest

tornen les masmorres més clàssiques amb enemics finals i, a més, es mantenen les races típiques de la saga: els Zora marins i fluvials dels aiguamolls de Jabul, la tribu Gerudo del desert, els Goron del volcà d'Eldin, els Deku del pantà de Farone o els Hylians (humans). Vist el rendiment de *TLOZ: EoW*, la princesa es mereix més oportunitats per derrotar en Ganon (l'enemic principal del joc) i deixar descansar en Link de tant en tant. Glòria a la nova heroïna d'Hyrule.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

BENEFICIS I PLORS

Gairebé com la broma més repetida a les xarxes socials, és igual quan llegiu això: benefici rècord de la banca. Així ha estat en el tercer trimestre de l'any. 23.656 milions d'euros (un gens menyspreable 19,7% més que fa un any) que, per joia dels accionistes i indiferència dels clients, es van acumular en les caselles de resultats nets dels comptes de les principals entitats bancàries que cotitzen a borsa. Els directius d'aquests bancs podrien estar fent com els pilots de fórmula 1 o MotoGP quan fan podi: obrir les ampolles de cava i remullar-se sota les bombolles. Però no. Ells estan preocupats per qui s'han de preocupar. Pels seus treballadors o pels seus clients, com seria legítim? No, es preocupen pels accionistes. Per això no dubten a carregar contra el pèrfid govern que està preparant-se per allargar la vigència d'un impost que grava, precisament, que tinguin uns beneficis caiguts del cel. Concretament, del cel de Frankfurt, ciutat seu del Banc Central Europeu, on es determinen els tipus d'interès i on s'acorda que els bancs de la zona euro tinguin prou disponibilitat de diners per fer innecessari remunerar els estalvis dels ciutadans. Sense aquest impost, els directius bancaris podrien celebrar que repartirien més dividendes. Està clar que la banca és un sector que pensa més en els accionistes que en uns clients als quals porten mesos segregant-los la remuneració pels seus estalvis o els seus treballadors, sotmesos a una política de fusions gairebé constants que acaba comportant acomiadaments també gairebé constants.

L'impost sobre la banca es va instaurar en un context en el qual la pujada dels tipus d'interès beneficiaria els comptes de les entitats. Això en un sector que tributa des de menys fronts que d'altres branques empresarials, perquè, per exemple, gairebé no té activitat que generi IVA. Cert que aporten per impost de societats, però aquesta aportació queda curta si es té en compte que part del nou benefici no prové exactament de l'activitat ordinària, sinó d'un context favorable que n'incrementa els guanys. És especialment paradoxal que un sector que fa una ostentació gairebé obscena de la seva tasca de responsabilitat social corporativa tingui tan poca predisposició a atendre les responsabilitats

FREEMIK

tats fiscals. La responsabilitat social comença per pagar impostos.

La banca presenta beneficis històrics amb llàgrimes als ulls. I, posant de manifest l'opinió que els mereix un impost que consideren injust, han aconseguit que s'estigui parlant més del tribut que dels motius que han portat a aquests beneficis sense precedents. Com recull l'economista Jordi Goula en un article a *Vilaweb*, s'ha de tenir en compte que només pels marges per interessos, els sis bancs cotitzats han aconseguit incrementar un 9% els ingressos. I el creixement per les comissions que cobren als clients és del 8%. Els banquers exhibiran una gestió excel·lent, però en realitat, com els velers de la Copa Amèrica, només calia saber alinear la vela al vent i deixar-se portar. Per guanyar més diners, n'han tingut prou de cobrar més als que tenien un crèdit, pagar poc o gens al que hi tenen els estalvis i posar comissions a tort i a dret. Per guanyar diners no calen gaires cursos de l'IESE.

En aquest context de beneficis rècord, els bancs fan sentir els seus plors de manera modulada. "S'ha de permetre a les empreses guanyar diners", clama la presidenta del Banc Santander, Ana Botín, després que el seu banc declarés un benefici de 9.309 milions entre gener i setembre. Clarament, ningú li ha impedit de guanyar-ne, de diners. Concretament un 14,3% més de beneficis que fa un any.

Després de declarar 7.622 milions de benefici, un 27% més, el conseller delegat del BBVA, Onur Genç, assenyala que l'impost "obstaculitzarà el creixement d'Espanya". Sense quedar-se curt, apunta que hi ha 50.000 milions d'euros menys de capital disponible per concedir crèdits o col·laborar en la inversió. No se sap ben bé d'on surt aquesta quantitat perquè de fet l'any passat es van recaptar 1.109 milions d'euros. O sigui, que caldrien 45 anys d'impostos per arribar a la xifra que diu aquest senyor, implicat d'altra banda en una operació de fusió amb el Banc Sabadell que, segons un estudi de Pimec, reduirà la disponibilitat de crèdit en 54.000 milions d'euros. La quasi coincidència de les xifres és gairebé poètica. Cínica, també.

El plor és gairebé un bram en boca del conseller delegat de CaixaBank, Gonzalo Gortázar, que, veladament, venia a dir que si no els fan cas s'enduran la seu fora, no ja de Catalunya, sinó de l'Estat espanyol. Ho feia remarcant l'analogia amb les amenaces del sector energètic, amb Repsol al capdavant, que desviarien inversions si no dequeia l'impost d'aquest sector. CaixaBank va guanyar un 16% més fins al setembre: 4.248 milions d'euros.

El sector bancari guanya ara molts diners i demana que n'hi deixin guanyar només una dècada després de requerir del suport públic per tapar una gestió que si es qualifica de qüestionable es queda curt. El sector públic va destinar 58.000 milions d'euros a una reestructuració del sector que, se suposava, acabaria retornant. Dotze anys després, l'Estat n'ha recuperat 5.900. Poc més d'un 10%, que vol dir que és poc menys del 90% que és encara als llimbs (i una mínima part als balanços de CaixaBank, pel que encara en conserva l'Estat a través de Bankia). Aquesta amnèsia arriba a sublevar, però a la banca no li fa vessar ni una llàgrima.

INDICADORS

Menys concursos

El nombre de concursos de creditors es va reduir un 8,2% a Catalunya entre els mesos de juliol i setembre. En el tercer trimestre de l'any es van tramitar 1.051 procediments concursals, per sota dels 1.145 del mateix període de l'any passat, segons les dades del Col·legi de Registradors d'Espanya. Arreu de l'Estat, el nombre de concursos va baixar un 9,3% en el tercer trimestre.

Alça al motor

Les matriculacions de vehicles van augmentar un 12,45% a l'octubre en comparació amb el mateix mes de l'any passat, fins a les 12.179 unitats, segons la patronal Anfac. Es tracta d'un 14,59% de tot l'Estat, on les matriculacions van créixer un 7,2%, fins als 83.472. Les vendes creixen a Catalunya en totes les tipologies, tret dels motors dièsel. En vehicles electrificats ho fa en un 13,4%.

EL SO DE CAMINAR

Antoni Lacueva / Biòleg. Especialista en 'mindfulness' i reducció de l'estrès

'Mindfulness' i multitasca

Multitasca: realitzar diverses activitats al mateix temps. *Mindfulness*: convida a posar tota l'atenció en una sola cosa en el moment present.

Semblaria que la multitasca ens permet ser més productius, però cada vegada més estudis mostren que pot tenir efectes negatius en la nostra salut mental i eficiència.

La multitasca s'ha convertit en una pràctica comuna, especialment amb l'ús creixent de la tecnologia. Sovint intentem fer més d'una tasca alhora, com respondre a correus electrònics mentre estem en una reunió, o revisar les xarxes socials mentre mengem. Tot i que sembla que estem aconseguint més coses en menys temps, diversos estudis demostren que la multitasca no és tan eficient com es creu.

En realitat, el que fem és canviar ràpidament d'una tasca a una altra, que genera fatiga mental i redueix la qualitat de l'execució de cadascuna de les tasques.

A més de reduir l'eficiència, la multitasca té implicacions negatives per al benestar mental. L'intent constant de gestionar múltiples tasques genera estrès, ja que el cervell s'esforça per seguir el ritme d'unes demandes sempre creixents. També pot fomentar sentiments d'ansietat i frustració quan no aconseguim assolir els objectius de manera efectiva. Amb el temps, aquest estat de sobrecàrrega cognitiva pot conduir a una disminució de la capacitat de concentració, a una major probabilitat d'errors i fins i tot a l'esgotament.

En aquest context, el *mindfulness* ofereix una alternativa saludable i equilibrada per gestionar millor

la nostra atenció i les nostres tasques diàries.

El *mindfulness*, o atenció plena, és la pràctica de ser conscient del moment present sense judici, concentrant-se plenament en el que s'està fent en aquest moment. A diferència de la multitasca, que dispersa l'atenció, el *mindfulness* ens convida a posar tots els nostres sentits en una sola tasca, millorant així la qualitat del que fem.

Practicar *mindfulness* pot ajudar a contrarestar els efectes negatius de la multitasca de diverses maneres. En primer lloc, fomenta una millor capacitat de concentració, eliminem les distraccions i millorem la nostra eficàcia. Això permet completar les tasques amb més rapidesa i major qualitat. També redueix la fatiga mental que prové del canvi constant entre tasques.

En lloc de sentir-nos aclaparats per múltiples exigències alhora, aprenem a abordar les tasques una per una, la qual cosa proporciona una sensació de control i serenitat respecte a les situacions amb calma en lloc de reaccionar amb ansietat.

Una pràctica concreta que pot ser útil és prendre petits moments durant el dia per parar, respirar profundament i enfocar-se en el que estem fent. Aquestes pauses permeten que el cervell es ressetegi i pugui continuar amb una atenció renovada.

En conclusió, mentre que la multitasca sovint és vista com una manera de ser més productius, en realitat pot conduir a una menor eficiència i un augment de l'estrès.

Adoptar la pràctica de *mindfulness* en la nostra vida quotidiana pot no només ajudar-nos a ser més productius, sinó també a viure amb més calma i claredat mental.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 08-11-2024 al 14-11-2024

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Noves oportunitats professionals. Si vivies una situació tensa a la feina s'obre una via de diàleg. Tens alguna gestió administrativa pendent que ja no pots demorar més.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Venus a Capricorn col·labora en la teva filosofia de vida i en la manera de tractar els problemes. Vius una experiència que et farà valorar més el que no és material.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Si tens parella la relació es fa més formal i podríeu parlar de compartir habitatge. Una persona d'edat avançada et dona un bon consell que pots aplicar a la teva vida.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Augmenta la teva energia i ganes de fer activitats. Tindràs el cap en mil coses diferents i podries tenir algun oblit. Amb Venus per la Casa VII fas més vida social.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

La presència de Venus a la Casa VI pot afavorir un bon ambient laboral o si tens negoci propi que augmentin els ingressos. Ajudes una persona que passa per un mal moment.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Estàs més receptiu a enamorar-te i agendes una cita romàntica. Et costa desconnectar d'un assumpte laboral i podries obsessionar-te una mica cercant la solució adequada.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Pots tenir un convidat a casa per uns dies. T'interessa per la teva infantesa per entendre millor el present i les teves emocions. Perds la paciència davant una injustícia.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Si estaves tens el teu ànim es va equilibrant. Pots començar a enviar-te missatges amb algú del teu interès que coneixes a una xarxa social. Repts notícies d'un bon amic.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Estaràs més llaminer o et costarà limitar les quantitats de menjar. Aconseguixes equilibrar la teva economia. Tens ganes de comunicar-te i d'expressar les teves opinions.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Venus ingressa al teu signe i augmenta el teu atractiu personal. Amb aquest trànsit podries tenir una trobada romàntica. Si cerques feina explica-ho als teus contactes.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Al sector laboral pot tenir lloc un fet que et farà qüestionar les coses. No és necessàriament negatiu, pot ser perquè prenguis mesures o canviïs de rumb professional.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Venus entra a la teva Casa XI i afavoreix passar bons moments amb les amistats o augmentar el cercle amistós. Si estaves decebut amb la vida, el teu ànim pot millorar.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret i Valls

'The Apprentice'

d'Ali Abbasi

Impecable dissecció dels inicis de Donald Trump

Després de passar pel passat Festival de Cinema de Canes, la pel·lícula sobre els inicis del polític republicà Donald Trump, *The Apprentice*, d'Ali Abbasi, arriba als nostres cinemes. Ali Abbasi és un director d'origen iranià resident a Dinamarca responsable de l'extraordinari film fantàstic *Border* (2018), millor pel·lícula de la secció Un Certain Regard de Canes, i director també de *Holy Spider* (2022), un angoixant film mereixedor del premi a la millor actriu també a Canes per la seva soferta protagonista, Zar Amir Ebrahimi. La impecable *The Apprentice* és una coproducció entre el Canadà, Dinamarca i Irlanda que ha estat escrita pel periodista Gabriel Sherman i retrata la relació professional i d'amistat, en un primer moment, entre l'influent advocat Roy Cohn (Jeremy Strong) al servei de clients poderosos, entre d'altres, el senador McCarthy, i un jove i ambiciós Donald Trump (Sebastian Stan).

Som en la dècada dels setanta i Ali Abbasi aprofundeix detalladament en la gestació del personatge de Trump mentre aquest esdevé un magnat dels negocis immobiliaris a Nova York en paral·lel al seu enamorament i posteriorment casament amb Ivana (Maria Bakalova). Abbasi toca l'època que prece-

deix la carrera política de Trump i testifica com es fonamenten els tics, maneres i pensaments de Trump, configurant el seu inconfundible perfil actual. Una pel·lícula biogràfica que està compresa entre l'apropament i el distanciament futur de Trump i Cohn mentre té lloc l'ascens social i empresarial de Trump copiant el manual de supervivència, intimidació i agressivitat del seu mentor Cohn.

Una incisiva i implacable proposta sobre el poder i els diners, sobre la recerca de l'èxit i els seus tripijocs, posant l'èmfasi en un punt de trobada com són les festes socials on es congreguen els capitosts dels grans diaris, polítics influents o celebritats vàries, com el cas d'Andy Warhol. El resultat final és un treball esplèndid, amb una posada en escena cuidada en extrem, amb un control absolut de l'escenografia i els espais. Sobresurt també el talent immens de l'actor Sebastian Stan donant vida a l'aprenent Trump, actor nord-americà que podrem veure aviat també en la premiada al Festival de Sitges a millor guió *A Different Man* d'Aaron Schimberg. A part dels actors citats, completen el repartiment Martin Donovan, Katie Garyfalakis o Patch Darragh.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

MICHAL NOVAK

Guillem Gisbert convida a ballar la masurca a Granollers

'Balla la masurca!'. Guillem Gisbert. Teatre Auditori de Granollers. Divendres, 8 de novembre, 20h.

Guillem Gisbert, ex-Manel, presenta aquest divendres el seu primer disc en solitari, *Balla la masurca!*, al Teatre Auditori de Granollers. El treball conté 11 cançons en què ha explorat diversos gèneres musicals i paletes sonores, i en què ha format diferents equips per produir les seves cançons. "Estudiantina" la interpreta amb la Rondalla Puiggraciós, de la Garriga.

Alba Careta i Henrio, a Torelló

'Udolç'. Cirvianum, Torelló. Divendres, 8 de novembre, 20.00h.

La trompetista i cantant de jazz Alba Careta i el cantautor i productor Henrio emprenen un nou viatge musical per diverses cançons de bressol recollides bàsicament en l'arxiu del Càntut. La son és el fil conductor de l'espectacle *Udolç*, que també compta amb la participació de Santi Careta a les guitarres, la veu i el carilló.

CINECLUB

'Un dels nostres'

Estats Units, 1990. Dir. Martin Scorsese i Nicholas Pileggi. Henry Hill, fill de pare irlandès i mare siciliana, viu a Brooklyn, on creix admirant els grans gàngsters del seu món. Amb 13 anys, Henry decideix abandonar l'escola i entrar a formar part de l'organització mafiosa com a noi dels encàrrecs; molt aviat es guanya la confiança dels seus caps, gràcies a la qual cosa anirà pujant de categoria.

Una epopeia mafiosa italoamericana en què trobem accidents, traïcions, malentesos, violència, atracaments, furtos, hipocresia, dobles morals... Però també bon menjar, bona festa, lleialtat, justícia i, també, lleugeres redempcions. Un dels clàssics més potents de Martin Scorsese.

CINECLUB VIC
Dimarts 12 - 20h
VO en anglès amb subtítols en castellà
Espai ETC

'El club de los milagros'

Irlanda - Regne Unit, 2023. Dir.: Thaddeus O'Sullivan. Comèdia. VO anglès, subtítolada en castellà. Anys 60, en una dura comunitat dels afores de Dublín arrelada en tradicions de lleialtat, fe i unió, un grup de mestresses de casa, només tenen un somni per assaborir la llibertat i escapar de la vida domèstica: peregrinar a la sagrada ciutat francesa de Lourdes. Amb una mica d'interferència benèvola del seu descarat i rebel sacerdot, les íntimes amigues són les *afortunades* a guanyar el bitllet de la seva vida a la rifa local. Sense pensar-s'ho dues vegades marxen buscant una experiència mística que els canviï la vida. Mentrestant, els seus marits s'hauran de quedar a càrrec de la llar.

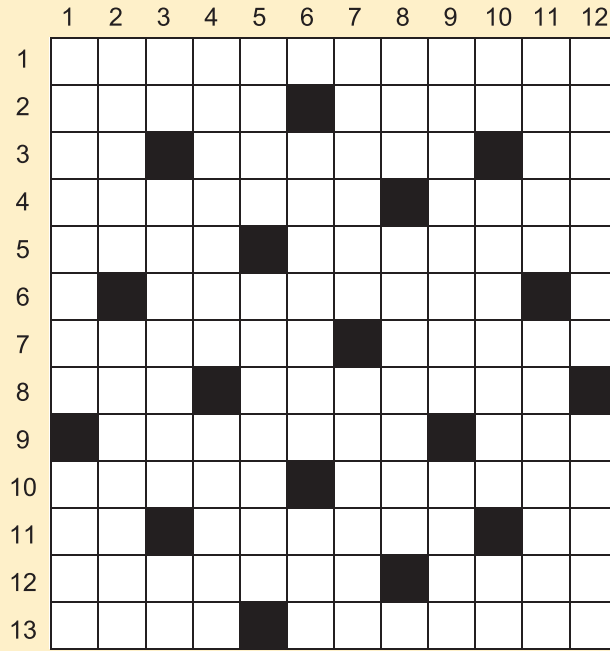
CINEMA ESBARJO
Cardedeu
Divendres 8 - 17 i 20h
Dissabte 9 - 17 i 20h
Diumenge 10 - 19h

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Per ser una bona paradoxa hauria de ser una pronúncia incorrecta, o el silenci / 2. Un altre que no es concreta. Usuari de cursiva per patriotisme / 3. 51 en un pronom. Orgull de gallaret. Als límits de la veritat / 4. L'amic més lleig de la castanya. Un de Renània per l'arena / 5. Els cracks de la baralla. Com a pensador necessita un braç executor / 6. Un no a mitges. Senyal que has fet servir el botó del canal. Les altres mitges / 7. Tanta protecció del profe té tela, tu! Despatxa Ducados / 8. A l'oest de Lanka. Pigment que deixa les roses vermelles i capgirelles / 9. Capteniment que delata força acritud. Del caòtic / 10. Moro del temps d'en Llull. Guixos que no deixen veure les gosses / 11. Tres branques unides pel tronc. Intacta en sa majestat. Les antimòniques / 12. D'alguna manera petaria, de tant omplir i botir. Casament al final de la comunió / 13. La mainadera?: però si és el cavall del nano! Encara no és oficial, però són les feines dels veïns.

VERTICALS: 1. Nolotils, Voltarens i altres bèsties semblants. El més mort de gana en fa un al dia, pel cap baix / 2. Regalimós com entrepà de tonyina. Mar arrissada al sostre de la barraca / 3. Posen límits a la natalitat. És cosa de la noesi, no pas de l'ètica. Aquí hi ha gat escapçat / 4. Veritat tan banal com que el turisme està ben enfollit. Remenat de tapir per menjar amb cigrons / 5. Sorteig amb enganyifa. Plaent, agradable, fins es diria digerible / 6. La gota que vessa del got. Atreient cap a la lectura de l'heroi blanc. Ciutat reina de la sabana francesa / 7. Electrode que em

cruspeixo a migdia. Passi mà contra mà de baix a dalt / 8. No és pas bon tio, aquest. Esmenes a les rendes. Sis sense seguretat social / 9. D'aquesta escorça de pi en fan carros, a la Garrotxa. Caus en mala posició per culpa de l'arbust / 10. 150 són menys que un club. Família d'ofidis molt verinosos (i veloços?). Abracen la Noemí / 11. Envii al nord. Manifestació per desclosa, no per explosió / 12. Supera d'un 60% el Pentàgon. Dibuix suggerint un Besòs remodelat.

SUDOKUS

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: molt alta

	2		4					
							1	9
3	9	5				4		
	4			1				5
			5	9	3			
5				6				2
		3					7	6
8	5							
					7		4	

Dificultat: mitjana

1		2	8					7
	3		2	5		8		9
9		6						
			1	6	3	7	9	
							5	4
3		4			8	9		2
	2					5	1	3

QUADRE NUMÈRIC

	+	2	-		5
+			-		
	+	9	-		4
-		+		+	
3	-		+		0
5		1		3	

SOPA DE LLETRES

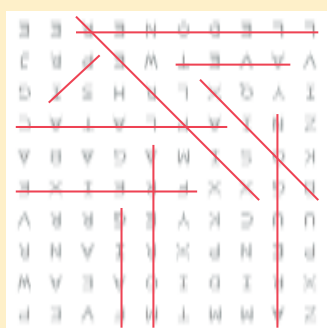
Z	A	M	M	T	M	F	V	E	P
X	R	I	D	I	O	A	E	A	W
P	E	N	P	X	R	I	A	N	R
U	U	C	K	Y	E	G	R	R	V
B	G	X	X	F	R	E	I	X	E
K	O	S	T	M	A	G	A	R	A
Z	N	I	A	P	L	A	T	A	C
I	Y	Q	X	L	R	H	S	I	G
V	A	V	E	T	W	E	P	R	J
L	L	E	D	O	N	E	R	E	E

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Avet
- Boix
- Catalpa
- Faig
- Freixe
- Lledoner
- Morera
- Noguera
- Pi
- Xiprer

SOLUCIONS

	3		1	5	
0	5	+	8	-	3
	+		+		-
4	6	-	9	+	1
	-		-		+
5	4	-	2	+	7

9	6	2	1	8	7	5	4	3
8	5	7	3	4	6	1	9	2
4	1	3	9	5	2	7	6	8
5	3	9	7	6	4	8	2	1
2	8	1	5	9	3	6	7	4
7	4	6	2	1	8	9	3	5
3	9	5	6	2	1	4	8	7
6	7	4	8	3	5	2	1	9
1	2	8	4	7	9	3	5	6

8	9	5	3	7	1	2	4	6
6	1	9	7	2	3	4	5	8
7	2	8	4	6	5	1	9	3
3	5	4	1	8	9	6	2	7
2	7	3	9	1	8	5	6	4
5	4	1	6	3	7	9	8	2
9	8	6	5	4	2	7	3	1
4	3	7	2	5	6	8	1	9
1	6	2	8	9	4	3	7	5

C	O	N	T	R	A	D	I	C	I	O
A	L	T	R	I	A	L	L	I	C	I
R	E	N	A	R	E	N	A	R	E	N
A	S	O	S	I	D	O	L	E	G	
O										
N										
T	U	E	L	A	X	P	E	N		
S	R	I	A	N	I	A	V	A		
A	L	A	R	B	G	E	S	S	O	S
P	I	L	L	E	S	A	S	A		
A	T	A	P	E	I	R				
O	I	N	I	O						

Dificultat: molt alta

Dificultat: mitjana